

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

Redactor:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

✠ PATRIARHUL NICODIM

Așadar, Patriarhul Nicodim nu mai este. Vineri, în 27 Februarie și-a dat dumnezeasca deslegare. Făptura lui înaltă a căzut biruită sub povara celor 83 ani, după suferința unei boli care de șase luni nu l-a mai slăbit. Până mai în pragul morții, rezistența fizică și sufletească a Patriarhului Nicodim ieșea din cadrul comun al muritorilor, cărora Psalmul biblic le hărăzește „șaptezeci de ani, iar de vor fi în putere optzeci de ani și ce e mai mult decât atât, osteneală și durere”. Și totuși, obștescul sfârșit i-a fost, ca tuturor, inevitabil.

Nicodim Munteanu s'a născut în anul Domnului 1865, din părinți țărani, în comuna Pipirig, jud. Neamț, învecinată cu Humuleștii lui Ion Creangă, cel care a făcut-o celebră în povestirile sale, înainte ca ea să fi dat țării pe cel de al doilea patriarh al nostru. A urmat seminarul dela Iași, după care, datorită sânguinței la învățătură și bună conduită, a fost trimis să-și desăvârșască studiile la vestita Academie Duhovnicească din Kiev, ctitorită de Petru Movilă. Ca licențiat în Teologie, în anul 1896 intră în monahism la Sf. M-re Neamț, din apropierea satului natal. De acum, în grabă urcă un lung șir de drepte în ierarhia sacerdotală a Bisericii ortodoxe române. Între anii 1898-1902 este arhimandrit de scaun la Mitropolia Moldovei; între 1902-1909 vicar la Episcopia Dunării de jos în Galați; între 1909-1912 arhiereu vicar la Mitropolia Moldovei, iar între 1912-1914 episcop la Huși, de unde se retrage ca stareț la M-rea Neamț și începe a scrie și a traduce din rusește opere de cea mai mare valoare teologică, devenind unul din cei mai de seamă cărturari a Bisericii noastre. În 1935 scaunul vacant al Mitropoliei Iașilor se cerea întregit și își cerea omul cel mai

potrivit. N'a fost greu de găsit. Atențiile tuturor celor ce aveau căderea de a-și spune cuvântul, s'au oprit asupra episcopului stareț dela M-rea Neamț, cărturarul Nicodim Munteanu. În 1939, fiul de țăran din Pipirig este ales Patriarh al țării.

Toate demnitățile prin care a trecut, le-a cinstit cu priceperea, cu chibzuința bătrânească și cu munca sa care l-a făcut mereu tânăr. S'a remarcat în toate domeniile, mai cu seamă în cel gospodăresc, social și cărturăresc. Cele peste 140 de scrieri proprii și traduceri din rusește i-au consacrat de multă vreme un loc dintre cele mai de cinste în galeria marilor bărbați ai Bisericii noastre. Menționăm „Istoria Biblică”, monumentală operă a prof. Lopuchin, în șase volume mari tradusă într'o dulce românească din bătrâni și „Biblia Comentată” a aceluiași autor rus, în douăsprezece tomuri, dintre care moartea nu i-a dat răgaz să traducă decât trei.

Patriarhul Nicodim a activat cu zel și cu succes pentru reluarea raporturilor de bună prietenie și colaborare cu Biserica Ortodoxă Rusă, în care scop, în Nov. 1946, cu toată povara celor 82 de ani, a vizitat la Moscova pe P. F. Patriarh Alexei.

A fost un spirit umanitar și un părinte pentru toți fiii țării. „Am cerut milă și dreptate pentru evrei, pentru străini și pentru toți acei loviți și oprimați” — grația la aniversarea celor 80 de ani de viață. Și într'adevăr, așa a făcut.

Astăzi Patriarhul Nicodim pleacă dintre noi, la Stăpânul tuturor, spre a-I întoarce talanții cu dobândă și spre a-I auzi cuvintele: „Bine, slugă bună și credincioasă; peste puține ai fost pus, peste multe te voi pune. Intră întru bucuria Domnului tău”.

Ne plecăm smeriți la catafalcul Patriarhului Nicodim și zicem: „Dumnezeu să-l ierte”.

Sărăcia în planul Divinității

Sărăcia și bogăția sunt două cuvinte ce reprezintă două stări de lucruri, două realități, de care ne izbim în fiecare clipă a vieții noastre pământești. Din cauza marelui diferențieri între oamenii bogați și oamenii săraci, unii trăind prea bine, în lux și desfrâu, iar alții trăind în mizerie și suferință, s'a născut această luptă uriașă, de a tăia din poftele fără margini ale celor bogați și a ridica din mizerie pe cei săraci. Bogăția ridică pe unii prea sus, făcându-i mândri și îngâmfați, iar sărăcia coboară pe unii prea jos, făcându-i umili și desnădăjduiți. Din cauza aceasta s'au ivit dealungul veacurilor mișcări de mase omenești, lupte sângeroase, curente de idei religioase, filosofice, sociale și politice, toate tinzând la o îmbunătățire a vieții celor mulți și umili.

Creștinismul care a luat ființă într'o lume ce ajunsese la apogeul luxului și al desfrăului fără margini, cum era în imperiul roman de atunci, a pornit la luptă, nu cu arme materiale, ci cu arme spirituale, de a îmbunătăți traiul marelui masse a celor ce nu cunoșteau decât munca istovitoare și disprețul total al celor puțini și avuți. Deaceia, creștinismul nu este o simplă teorie filosofică a unor stări de lucruri ce nu corespund cu realitatea vieții de aici, ci este înainte de toate, doctrină de viață, „regula supremă” prin care se caută ridicarea nivelului de viață omenească, nu numai pe plan spiritual ci și pe plan material.

Dar lupta nobilă pornită de creștinism, a întâlnit o aspră împotrivire din partea acelor ce prin ea își vedeau în pericol viața deșănțată. Dacă aruncăm o privire în istoria sbuciumată a creștinismului, vedem că enorme servicii a adus omenirii. Prin desființarea sclaviei, a șters pentru totdeauna cea mai rușinoasă pată ce se întindea asupra omenirii. Prin influența sa puternică, femeia a fost ridicată din treapta inferioară și umilitoare în care se găsea față de bărbat; a îmbunătățit soarta copiilor și a bătrânilor ce puteau fi nimicivi oricând; a pus sub adăpostul legilor pe cei bolnavi și neputincioși, propovăduind mila și iubirea față de toți oamenii, fără deosebire de neam și de credință, deschizând astfel calea largă a civilizației și a progresului.

Bogăția aduce nu numai o ușurare a traiului vieții omenești, ci în majoritatea cazurilor, aduce o viață lipsită de orice cumpătare, o viață păcătoasă. Sâmburele păcatului zace în bogăție. Din cauza aceasta îl sătuește Mântuitorul Hristos pe tânărul bogat, — care-L întrebase, ce să facă pentru ca să moștenească viața de veci — spunându-i: „mergi vinde-ți averile și le împarte săracilor”.

Dar, cu toate că Mântuitorul se declară împotriva bogăției, muștrând pe cei bogați și prezicându-le o soartă de chin după moarte, nu înseamnă că

săracii, prin simplul fapt că sunt săraci, pot să ajungă în împărăția Sa, ci numai cei ce duc o viață conformă cu voia lui Dumnezeu.

Creștinismul privește soarta omului, atât pe plan pivial și spiritual, cât și pe plan omenesc și material. Și fiindcă omul ca creatură a lui Dumnezeu, este spirit și materie, în el stăpânesc deopotrivă legile celor două lumi: a materiei și a spiritului. Așezat la intersecția celor două lumi, fiecare caută să-l atragă spre a-l detașa din sfera de influență a celeilalte. Deci omul simte cu putere această dublă tendință, spirituală și materială. „Tendința spre spiritualitate și atracția spre lumea sensibilă, sfășie ființa omenească până la găsirea unui echilibru, care fără de harul lui Dumnezeu este cu neputință”.

Diferența între om și om începe în clipa când se hotărăște pentru o lume sau pentru alta. Când omul se decide pentru prima, îmbracă haină angelică, iar când se decide numai pentru a doua, se coboară.

Valoarea omului se cunoaște nu pe plan biologic și vegetativ, ci pe plan moral și spiritual. Omul are aceeași ființă spirituală, indiferent că în lume se numește rege, ori cerșetor. După egalitatea esențială de pe planul ontologic, urmează inegalitatea accidentală de pe planul biologic terestru. În revelația divină, se conturează și cristalizează mai bine egalitatea fundamentală a ființelor omenești, ca având aceeași origine și același destin. Aici se impune o întrebare: Dacă Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om, ca pe noi să ne facă „dumnezei”, adică să ne ridice dela pământ la cer, să aducă pacea și dreptatea divină pe pământ, atunci cum se explică faptul că pe planul vieții și al existenței noastre actuale, sunt atât de mari diferențieri între unii și alții? Unii au totul, iar alții nimic. Unde este dreptatea divină?

Unii se nasc în excelente condiții de viață, iar alții în cea mai neagră sărăcie. Dacă vom privi lucrurile prin prisma înțelepciunii omenești, nu vom putea da nici o explicație, dacă însă vom privi lucrurile prin prisma înțelepciunii divine, atunci explicația vine dela sine.

În planul Providenței divine, fiecare creatură este destinată a împlini un anumit rol, îndreptată spre un anumit scop, spre moștenirea vieții de veci. Dacă unii se nasc săraci, iar alții bogați, unii frumoși, iar alții urâți, fiecare va trebui din voința Providenței divine, să-și făurească veșnicia, conform legilor divine. Pilda cu talanții este edificatoare în această privință.

Bogăția și sărăcia în sine sunt indiferente; însemnătatea lor covârșitoare începe abia atunci când prin ele începe să se schițeze realizarea gândului divin. Când un membru al organismului universal își schimbă rostul și obligația ce i se impune de

Creator atunci se întâmplă catastrofa morală, echivalentă catastrofelor cosmice.

În Hristos, nu Bogatul, ci săracul a fost divizat. Bogatul însă poate să aspire la împărăția lui Dumnezeu, dacă se lăpădă de bogăție și urmează pilda lui Hristos Domnul și a sfinților.

Goana după bogăție aduce tot răul din lume, pentru că ea naște pofta, pofta naște păcatul, iar păcatul aduce moartea.

Sărăcia în schimb este aceia care nimicește toate dorințele, toate pasiunile, toate ambițiile deșarte și toate grijile pământești. Din această sărăcie — adică lipsă de averi mari — propovăduită și trăită de Mântuitorul, de sf. Apostoli și de întregul șir al sfinților, au răsărit ca prin minune, ateliere, fabrici, spitale, școli, azile, a înflorit știința, arta, muzica și atâtea opere de binefacere cari au împânzit întreg globul pământesc. Din această sărăcie, a ieșit cununa virtuților și a eroismului moral.

Cei ce se numesc aici bogați, sunt cu adevărat săraci pe plan spiritual și divin, iar cei ce sunt aici lipsiți de averi mari dar următori voiei lui Dumnezeu, sunt cu adevărat bogați în împărăția lui Dumnezeu, căci vor fi stăpâni pe bogăția darurilor Lui. Cel ce are bogății pe pământ și le posedă cu sufletul, cu inima, cu cugetul și cu dragostea, acela nu mai poate avea pe Dumnezeu și nici bogăția Lui.

„Vă adunați comori în cer, că acolo moliiile nu le strică, rugina nu le roade și furii nu le fură“, a spus Mântuitorul Hristos.

Aceasta formează adevărata bogăție, ce va aduce fericirea omului nu vremelnică, ci vecinică.

Pr. Marin Sfetcu

Pastorația intelectualilor

Personalitatea păstorului de suflete.

trad. după *Dr. Toth T.*

Educația sufletească a creștinilor în general, dar îndeosebi aceea a intelectualilor, îl pune pe preot în fața unor probleme atât de grele, încât nimeni nu se poate angaja la rezolvarea lor fără de zel și pregătire specială. Dacă sufletul unor intelectuali e refractar față de problemele religioase, o cauză dintre cele multe e și aceea că puțini preoți știu să le afle voia și să-i înțeleagă.

Toate acele calități de cari are lipsă preotul, ca educator al tineretului, trebuie să le aibe și cel ce face pastorația intelectualilor. Numai zelul apostolesc îi dă preotului calitățile necesare, fără de cari nimeni nu poate să aibe efect în pastorația intelectualilor. Egoismul e o mare piedecă în activitatea pastorală. Oamenii simțesc și știu că nu se potrivește cu învățătura Mântuitorului, ca păstorii de suflete să vâneze pești de aur. Prin urmare, preotul

trebuie să fie un zelos vânător de suflete, un om inventiv. Preotul care nu va putea încălzi, nu va putea aprinde sufletele. Numai acel preot le poate încălzi, care și el însuși e cald, care merită cuvintele de laudă din Faptele Apostolilor cap. 15, v. 26, referitor la Pavel și Varnava: „Oameni cari și-au dat sufletul lor pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos“. Numai acel preot să aibe efect în lucrarea pastorală a cărui mâncare este aceea de a face voia Tatălui ceresc, care lucrează neconținut până când e ziuă, care e stăpânit de dorința nestănsă după suflete, de dorința de a le prinde, precum și dansul este prins, de Hristos. (Fil. 3. 12) și care, oricât de mult ar fi lucrat, totuși nu privește înapoi, ci mereu înainte. A mântui sufletele este ocupațiunea cea mai nobilă, oricât ar părea de fără-de rezultat.

Trebuie să avem încredere în reușita muncii pastorale.

Credința care mută munții și iubirea care rabdă și suferă toate sunt însușirile absolut indispensabile ale păstorilor de suflete ai intelectualilor. Preotul trebuie să fie afabil, prietenos, atent, prevenitor față de toți cei încredințați lui spre păstorie. Afabilitatea e un lucru foarte important în pastorație, mai ales în zilele noastre, cari sunt extrem de pline de nervozitate. Preotul mai are lipsă, apoi și de multă răbdare. Lipsa de manieri a oamenilor simpli, nicio-dată nu-l supără pe preot așa de tare ca răceala calculată a intelectualilor. Aci se potrivesc, din cuvânt în cuvânt, spusese Mântuitorului: „Vă trimit ca pe niște miei în mijlocul lupilor“. În situația aceasta numai dragostea plină de răbdare a sf. Apostol Pavel îl poate încuraja și îndemna pe preot la lucru.

Sf. Ioan Hrisostom ne spune de ce a fost sf. Apostol Pavel atât de statornic, în timpul prigoanelor. Gândiți-vă — zice el — că copilul unui părinte se sbate în mari ferbințeli, își pierde dreapta judecată și, în aceasta situație, începe să-l lovească pe tatăl său. Părintele suferă lovitura, fiindcă știe că copilul său nu-și dă seama ce face. Așa a privit și sf. Apostol Pavel la dușmanii săi. Știa că aceia sunt stăpâniți de anumită nebunie și nu știau să judece bine gravitatea greșelilor lor. Numai dragostea ne dă putere să rezistăm și atunci, când, după mai multe încercări, simțim acea disperare apăsătoare pe care a simțit-o Moisi în pustie, în mijlocul poporului revoltat. Învățătura, rugăciunea și meditația sunt cele trei lucruri pe cari le cerea sf. Ambrosie Episcopul Mediolanului, dela preoții săi.

Pentru păstoria sufletelor moderne, numai acel preot este vrednic, care știe cum să procedeze, când vede alergând în jurul său mulțimea îngrijorată de hrana de toate zilele, mulțimea care nu obicinuieste să se roage, și care nu ține poruncile, mulțimea care trece rece și indiferentă pe lângă atâtea pro-

bleme de conștiință și se culcă seara cu povara unor noi păcate pe suflet. Preotul modern trebuie să fie vânător de suflete. Dacă sf. Apostol Pavel, ar trăi în zilele noastre, desigur n'ar fi scriitor de ziare, ci tot apostol, apostol care ar ținea pas cu științele vremii noastre, și ar vesti în areopagul modern pe necunoscutul Dumnezeu.

Preotul e bine să se examineze, din când în când, pe sine și procedura pe care o folosește, să părăsească anumite defecte, să nu fie pripit la lucru, să părăsească violența și iritarea și, în locul lor, să se înzestreze cu liniștea, demnitatea și blândețea. Marea mizerie sufletească în care se află unii intelectuali, trebuie să-l imboldească la lucru, căci în lumea intelectualilor, pe lângă pompă și strălucire, se mai află și foarte mult întunec, pe lângă lucrurile minunate ale tehnicii, mult sbucium și amărăciune. Activitatea încordată a dușmanilor săi încă trebuie să-l imboldească la lucru, la fel și activitatea neconținută a Mântuitorului, nemaipomenind și de răsplata cea dreaptă pentru munca prestată. Azi, reverenda singură nu-i dă preotului autoritatea necesară unei pastorații efective. Credincioșii așteaptă și pretind ca, din personalitatea preotului, precum și din toată viața lui, să nu radieze altceva decât virtutea. Zi de zi, intelectualii noștri primesc, din toate părțile impresii, cari țintesc la întunecarea demnității preotului și efectul lor distructiv nu poate fi contrabalansat decât numai de un caracter curat preoțesc și de-o activitate preoțască altruistă. Adevăratul zel preoțesc pentru mântuirea sufletelor e apreciat și în zilele noastre de către mulți intelectuali, mai mult sau mai puțin religioși. Din adevratul caracter preoțesc, chiar dacă preotul e mai puțin învățat, poate să radieze asupra sufletelor o putere minunată, misterioasă și atrăgătoare, căci doar în fiecare suflet trăiește aceeași dorință după mântuire.

Preotul trebuie să predice oamenilor mai mult cu pilda vieții sale curate, decât cu gura, căci în felul acesta e mai ușor de înțeles și de urmat. Iisus a spus: „*Cel ce zice și face acela mare se va chema*” Se spune — și cu multă dreptate — că viața preoților este cartea laicilor. Preoții stau între suflete și Dumnezeu, ca și eterul între soare și pământ, prin mijlocirea lor vine lumina. De unde urmează că viața sufletească a preoților trebuie să participe la viața divină, dar să fie în legătură și cu viața sufletească a credincioșilor. Adecă cu o mână să se țină de Mântuitorul și cu alta de oameni. El să-i unească, el să fie puntea de legătură. Din viața divină, însă, numai atât va putea împărtăși altora cât a cuprins și el în sine. De aceea preotul trebuie să trăiască în permanență în Hristos. El să fie centrul vieții lui.

Prof. Dr. S. ȘICLOVAN

Credința în viața de dincolo¹⁾

II.

Un prim lucru de notat, un prim fapt bine stabilit este universalitatea la speța umană a credinței în viața de dincolo, în supraviețuirea sufletului uman precum și a varietății formelor pe care ea o îmbrățișează. Intreg secolul al XVIII-lea era considerat un argument împotriva acestei credințe. Noi, însă, îl considerăm unul din cele mai puternice argumente pentru veritatea acestei credințe și mai ales pentru autenticitatea ei. În adevăr, formele diverse ale credinței în viața de dincolo și ale credinței în supraviețuire, îi probează evidența. Această credință, departe de a fi o sterilă repetiție a unor formule artificiale, care ar fi fost inventate după bunul plac și apoi propagate, este un instinct fundamental, inefabil, înrădăcinat în natura noastră și care comandă toate formulele în care se exprimă. Această diversitate, care este semnul măreției și distincției vieții, este încă o notă care vine să probeze adevăritatea acestei credinței, prin convergența pe care o denotă spre același punct la îndemâna oricui și de care speța umană este legată, și caută să se apropie printr-o continuă descoperire: nemurirea. Într'adevăr, oamenii de totdeauna și de pretutindeni, atâta vreme cât s'au condus după instinctul lor și până când nu și-au mutilat adevărata lor natură, sub formele unei infinite varietăți, au crezut totdeauna în supraviețuirea sufletului uman. Toți au avut și au o comportare demnă față de morți, cași când ar fi în viață. Și aceste credințe ca și aceste fapte sunt din ce în ce mai precise, curate și dezvoltate. Acest adevăr domină toată desbaterea problemei noastre și de aceea trebuie să-l avem mereu prezent în sufletul nostru, căci el este prin sine grăitor și semnificativ și constituie o premisă singură care ne va folosi la tragerea concluziei problemei pe care ne-am pus-o.

Toți observatorii și cercetătorii atenți au notat acest fapt.²⁾

Deși omul se preocupă prea puțin de rezolvarea enigmei vieții, tocmai pentru că nu poate să-și pretindă mai mult decât poate fi sau face, totuși toți ne forțăm a înțelege enigma morții. Incetarea vieții sale proprii apare omului un lucru incomprehenzibil. Ea îi provoacă tot de-atâtea ori o nouă uimire. El nu poate crede — și acest sentiment se manifestă până și la cei mai primitivi — că moartea să fie ceva natural, chiar dacă ar fi provocată de-un accident vizibil. În acest caz atribuie moartea intervenției unei forțe puternice dinafară sau dinlăuntru, care în mod intenționat a vrut această moarte. Dacă, privind adânc problema, viața însăși

¹⁾ Prelucrare și completare după I. Chevalier: *La vie morale et l'au delà.*

²⁾ L. Levy-Brühl, *La mentalité primitive etc.*

fi pare enigmatică și misterioasă, aceasta se datorește morții, care constituie pentru om marele mister — și se poate spune — chiar un mare scandal.

Și pentru ce i se pare omului atât de enigmatică viața? Pentru că dintre toate viețuitoarele, singur el este conștient că va muri. „Restul naturii, scrie Bergson³⁾ se mulțumește trăind într'o liniște perfectă. Plantele și animalele au o existență predata tuturor întâmplărilor; ele nu se odihnesc în liniștea eternității“. În timp ce animalele, chiar cele superioare, sunt incapabile de a se smulge din prezent, omul, datorită judecății sale și datorită importanței sale facultăți de dedublare, are posibilitatea de a se deslega de prezent și, într'o măsură oarecare, poate privi și în viitor. De aceea moartea nu există decât în viitor și pentru acel care este capabil de a-și reprezenta viitorul. Iată de ce i se pare omului viața o enigmă: pentru că moartea, ea însăși fiind o enigmă, fiind a viitorului, singur omul e conștient de ea, fiindcă numai el poate să-și reprezinte viitorul. E cazul să facem o mică paranteză. Viitorul este ceea ce dă timpului polul său, direcția și sensul său. Trecutul este un sfârșit, viitorul activ este un început. El este totdeauna deschis prezenței omului, pentru a primi vești. Dar viitorul aduce, de asemenea omului, prin observațiile pe care le face asupra altor existențe și prin concluziile pe care le trage, ideea morții; ideea stagnării nu numai a elanului vital ci și a celui spiritual, ideea unei incertitudini și în cele din urmă a unei decepții, care semnalează disproporția între ceea ce suntem și ceea ce trebuie să fim și exprimă totodată fondul dorințelor noastre, speranțelor noastre și elanului nostru care merg totdeauna dincolo de ceea ce poate da viața. Astfel apare în conștiința omului ideea morții sale, inevitabilă și inexplicabilă sau, mai bine zis, injustificabilă. Pe cât de naturală îi pare viața, pe atât de puțin natural îi apare încetarea în timp a ceea ce constituie ființa sa.

Din acest fle de a privi lucrurile, țâșnește la om ideea, sau mai mult, imaginea unei continuări a vieții după moarte. Puterea lui de cugetare, care îi prezintă moartea ca inevitabilă, refuză a o considera, însă, irevocabilă. Cugetarea sănătoasă neagă că moartea ar fi încetarea reală a vieții. Această negație este întărită chiar de natură. Căci gândul morții, după Bergson, trebuie în chip necesar să înceteze, pentru că numai gândul acesta poate merge până la a paraliza omului mișcarea vieții. În contra văditei intenții a naturii, ale cărei legi sunt vizibile la toate ființele, în lumea materiale sau în lumea viețuitoarelor și chiar la cea spirituală, reflexia îi impune, după cum mărturisește Spinoza⁴⁾ „a perse-

vera în a fi“ și de a stăpâni oarecum timpul. La ființa înzestrată cu reflexie, la om, natura se îndreaptă îndată. Celelalte ființe caută a se elibera de timp, supunându-se exclusiv legilor firii naturale: totul se uzează, totul moare. Omul, însă, niciodată nu se va resemna prin moarte. El opune, deci, ideii de moarte, imaginea supraviețuirii și lansează această imagine antagonistă în câmpul inteligenței cu scopul de a repune lucrurile în ordine și a salva inteligența de ea însăși. Din acest punct de vedere privind chestiunea „religia este — observă Bergson — o reacție defensivă a naturii contra reprezentății inteligenței a inevitabilității morții“. Religia exprimă intenția profundă a naturii, care nu este decât un sistem de forțe complementare și compensatoare și care prin antagonismul lor însuși, mențin lucrurile în echilibru și tind a-l restabili mereu, până când vor fi rupte prin reflexia și libertatea omului. Astfel, ideea morții și ideea compensatoare a supraviețuirii, cu riturile prin care ea se exprimă și cultul pe care-l naște, sunt generatoarele religiei, așa după cum existența simțului frumosului, al cunoașterii este generatorul artei, poeziei și științei. Toate acestea, ideea morții, ideea nemuririi, a artei, poeziei, științei... sunt constitutivele naturii omului și îi sunt absolut indispensabile. Îndatăce, d. p. una din aceste două forțe, ideea morții și a nemuririi, nu ar funcționa, echilibrul etic este zguduit. Iar umanitatea, dintr'un interes vital, va trebui să-l refacă.

Omul neputând acționa și persevera în acțiunile sale, decât cu condiția de a avea viitorul asigurat într'un scop indefinit, interesul individului este de a-și privi viața prin prisma veșniciei și să nu aibă iluzia că scopul său a ajuns a fi implinit la marginea gropii. Și credința într'un viitor nelimitat al omului, nu este necesară numai individului. Ea este necesară în egală măsură și societății umane. Societatea, ca și indivizii, pretind imperios credința reală, activă și eficace în supraviețuirea lor. Singuri oamenii sunt mișcați de viața de dincolo, garanția echilibrului și stabilității umane. Iar viața de dincolo garantează progresul, caracteristica esențială a omului. Pascal a zis: sursa întregului progres al umanității este acela că omul nu este făcut decât pentru eternitate.

N'avem pretenția ca prin aceste simple considerațiuni filosofice sau pragmatice să fi rezolvat problema, ca valoare obiectivă sau reală a credinței în viața de dincolo. Ele nu probează nici pro nici contra. Oricum am gândi, un lucru rămâne în picioare: viața de dincolo se reduce la o credință, la o problemă certă. Odată definită această credință, rămâne a ști ceea ce reprezintă și ce valorează; rămâne a constata dacă ea este o iluzie comună care ne înșală oridecâteori vrem să-i cunoaștem propriile ei scopuri, sau dacă nu cumva ea este aceia care

³⁾ Les deux sources de la morale et de la religion, p. 218.

⁴⁾ Etique, III, 6.

constitue fundamentul real pe care-l folosim drept indice sigur de cunoaștere a supraviețuirii sufletului. Putem nota dintr'un început că instinctele naturale, când nu sunt pervertite, conțin indicații prețioase asupra existenței naturii obiectului lor. Tendințele care vin dela natură corespund tuturor realităților. E destul de surprinzător, însă, faptul refuzului universal a morții cași sfârșitul vieții umane.

De universalitatea și antichitatea atât a credinței în supraviețuire cât și a cultului morților, nu ne putem îndoi. Dacă este adevărat că „funcția fabuloasă” din care țâșnesc aceste credințe, este amestecată și ștăpănită de practici și de mituri absurde și chiar monstruoase, nu este mai puțin adevărat că tocmai de acolo porcede principiul acestui cult și acestei credințe. Cum și de unde vedem aceasta? Deslușirea acestui punct merită a reține atenția noastră, căci ea ne va permite totodată a preciza natura instinctului care o traduce și de a ne conduce în a discerne rațiunea și fundamentul ei real.

(Va urma)

Pr. AVRAM PETRIC

Scrisori pentru frații Preoți

Chemare și misiune

Trebue să ne pătrundem — fără doar și poate — de indiscutabilul adevăr, că avem o chemare și o misiune. Să știm, că cel ce ne-a chemat este Dumnezeu și că El ne-a încredințat și misiunea de a iubi, de a merge, de a face și a învăța.

Dar mai ales trebue să știm, că Cel ce ne-a chemat și trimis, acela ne va și cere socoteală, odată, despre aceea, dacă ne-am dus unde ne-a trimis și am împlinit aceea pentru ce am fost chemați.

Suntem noi oare deplin încredințați despre misiunea iubirii și a râvnei pe care trebue s'o arătăm? Credem noi toți, că această misiune Dumnezeu ne-a încredințat-o nouă și că așteaptă s'o și împlinim?

Poate sunt între noi și de aceia cari nu sunt deplin încredințați că Dumnezeu însuși i-a chemat să iubească, să învețe și să lucreze.

Dar în acest caz, aceștia să-și pună întrebarea, că pentru ce i-a înzestat Dumnezeu cu puteri și felurite aptitudini? Pentru ce i-a laminat cu lumina Evangheliei și cu harul său? Pentru ce le-a dat credință și inimă, iubire și mil? Pentru ce le-a deschis ochii și lasă să pătrundă întunecarea din suflete și pentru ce le trezește în inimi compătimire pentru necazurile aproapelui?

Toate acestea — frații mei — sunt chemările Domnului. Așa ne trimite El pe drumurile vieții. Așa l-a trimis și pe Pavel pe când se găsea în Asia Mică, arătându-i — în vedenie — un om, după port, din

Macedonia care i-a zis: „Vino și ne ajută”. Apostolul a înțeles îndată, că trebue să plece în Macedonia să ajute, adevărat să le împărtășească lumina Evangheliei. Fără îndoială, că aceasta a fost o chemare de sus.

Ei bine, oare nu avem și noi asemenea viziuni prin care ni se adresează chemările de sus? Meditând asupra destinului acestei lumi și punând la inimă luptele necazurile, piedicile și primejdiile cu care este confruntată cauza mântuirii sufletesti a semenilor noștri, asupra câtor năpăstuiți cari cer ajutor și cari așteaptă mai mult bine, nu ni se opresc și nouă ochii?

Aceștia toți, chiar de nu dau glas dorinții lor, par a spune: Fratele meu, nu vezi că sufletul mi s'a întunecat și că amărăciunile vieții mi-au stins în inimă iubirea? Oare tu, tu care cunoști pe Hristos, care îl propovăduiești și care ai primit darul Duhului Sfânt, nu crezi oare, că tu trebue să faci ceva pentru mine?

Da, fără îndoială, noi trebue să facem, trebue să acționăm, căci Stăpânul nostru, căruia pretindem că-i slujim, ne-a trimis să mergem, să învățăm, să facem, să iubim pe aproapele ca pe noi înși-ne.

Pentru a activa, să nu căutăm, prea departe — să nu ne pierdem în căutări sterile — câmpul misiunii noastre apostolești, căci el se întinde în jurul nostru oriunde. La fiecare pas îi întâlnim pe aceia, cari cu toate că — poate — nu ne cer, dar au nevoie de ajutorul nostru. Ba, poate că atunci au mai mare nevoie, când par a-și refuza mai tare.

Astfel de teren misionar este familia, vecinii, prietenii, cunoscuții, bolnavii, săracii, orfanii, întristații, desnădăjduiții, toți acei cărora le putem face un bine, cărora le putem înălța sufletul, le putem înmulți dragostea și le putem întări credința.

Iată marea noastră misiune despre care trebue să fim încredințați și pentru care, trebue să-i mulțumim lui Dumnezeu că ne-a chemat.

Hristos Domnul ne-a iubit și pentru aceea ne-a chemat. Să facem și noi la fel: să iubim și să chemăm și să aducem pe cât mai mulți la Hristos.

Preotul VIOREL

Nr. 44 1948.

De la secția sindicală a clerului din Arad

P. C. Părinți și toți tovarășii membrii ai secției sindicale a clerului din Arad, sunt rugați insistent să participe la ședința plenară împreună cu o conferință, care se va ține în localul Academiei Teologice în ziua de Sâmbătă 6 Martie a. c., la orele 12 a. m.

Arad, la 2 Februarie 1948.

Comitetul secției

Material pentru predici

La Duminica „lăsatului de brânză“.

Despre post.

„Fost-a cuvântul Domnului către Iona: Scoală-te și mergi la Ninive, cetatea cea mare“. (Iona I. 1-2). Dar ce trebuia el să vestească acolo? El trebuia să strige: „încă trei zile și Ninive se va prăpădi“ (Iona 3, 4). Dar pentru ce, o Dumnezeule, poruncești să se vestească mai înainte nenorocirea ce voiești să trimiți? Răspunsul lui Dumnezeu este: „tocmai ca să nu fac ceea ce am poruncit să se vestească“. Pentru aceea Dumnezeu ne-a amenințat și cu iadul, pentru ca să nu ne arunce în iad. El zice către noi cam așa: „teme-te de cuvintele mele și nu vei tremura de faptele mele“.

Însă pentru ce, oare, hotărăște el un termen așa de scurt de iertare? Pentru ca tu să cunoști fapta cea bună a Ninivitenilor, cari în așa de puține zile s'au pocăit de o așa mare grămadă de păcate și le-au stârpit. Totodată trebuie să te minunezi de îndurarea lui Dumnezeu, care s'a îndestulat cu o pocăință atât de scurtă pentru atât de multe păcate; pentru aceea și tu nu trebuie să cazi în desnădejde, măcar de ai fi săvârșit mii de păcate. Precum un om leneș și lăsător, chiar de și are timp de pocăință, totuși nu săvârșește niciun lucru mare, și din ușurătatea minții întârzie de a se împăca cu Dumnezeu; așa dimpotrivă, cel râvnitor și dispus la pocăință, în timp scurt poate face îndestulare pentru păcatele multor ani. Nu s'a lepădat oare Petru de Domnul de trei ori? Și a treia oară n'a făcut el, oare, aceasta cu jurământ? Și ce? Avut-a el, oare, trebuință de mulți ani spre a se pocăi? Nicidecum, ci într'o noapte a căzut și iarăși s'a tămăduit, într'o noapte s'a bolnăvit și iarăși s'a însănătoșit. Dar cum s'a făcut aceasta? El a plâns și s'a văitat și nu în chip obișnuit, ci plin de râvnă și seriozitate. De aceea Evanghelistul nu zice numai: „a plâns“, ci: „a plâns cu amar“. (Mt. 26, 75). Însă cât de mare a fost puterea acestor lacrimi, cuvintele nu pot rosti aceasta, dar urmarea lucrului arată aceasta învederat. Adecă după aceea cădere grea, Hristos iarăși a așezat pe Petru în vrednicia sa de mai înainte.

Poate vei zice, că pe Ninivitenii de aceea i-a iertat Dumnezeu așa de ușor, căci ei nu erau învățați în religiunea cea adevărată, pentru că și zice Sfânta Scriptură; „Sluga care nu a știut voia Domnului său și a făcut cele vrednice de bătăi, se va bate puțin“ (Lc. 12, 48). Pentru ca tu să nu spui aceasta, ți-am adus căderea Sf. Petru, carele desigur cunoștea cu desăvârșire voia Domnului. Însă, vezi, măcar că el a păcătuit, ba încă a săvârșit cel mai mare păcat, totuși iarăși a dobândit cea mai mare încredere. De aceea nu te desnădăjdui nici tu pentru

păcatele tale. Mai rău decât însuși păcatul, este impietria în păcat și încă și mai rău este la cădere, când cineva nu se scoală iarăși. — Dar care timp ar putea fi mai potrivit pentru pocăință, decât tocmai timpul postului?

Profetul Iona, după ce a auzit cuvintele Domnului, s'a sculat și s'a dus la Iopi „spre a fugi dela fața Domnului, la Tharsis“ (Iona 1, 3). Marea, însă, l-a luat și l-a închis în pânțele unui monstru, ca într'o temniță. El nu s'a nimicit nici de valorile cele înfricoșate, nici de monstrul cel și mai înfricoșat, care l-a înghițit; mai vărtos, acesta din urmă l-a mântuit și l-a dus la Ninive; iar el s'a dus apoi acolo și a vestit hotărârea Domnului pentru pierderea cetății. Ninivitenii au auzit aceasta, au crezut cuvintelor lui, nu le-au nesocotit, ci s'au grăbit îndată la post, bărbați și femei; robi și stăpâni; căpetenii și supuși, copii și bătrâni și chiar animalele cele fără de minte n'au fost scutite de păzirea acestei datorii. Pretutindenea se vedeau haine de pocăință, pretutindenea cenușe, pretutindenea lacrimi și suspine. Insuși împăratul s'a pogorât de pe tron, a depus coroana sa și s'a îmbrăcat în vestmânt de pocăință. Și cu chipul acesta ei au mântuit cetatea de peire. Aici s'a putut vedea ceva rar, adecă porfira stând îndărăt, în dosul hainei celei de pocăință. Ceeace n'a putut porfira, a isprăvit vestmântul cel de pocăință și ce n'a putut Coroana, a putut cenușa.

Așa dar, vezi cât de adevărat este ceea ce zic eu, că cineva nu trebuie să se teamă de post, ci să se teamă de viața cea desfătăată, de lăcomie și de îmbuibare. Imbuibarea și îndoparea au sgduit cetatea Ninivei și au dus-o aproape de peire. Postul însă, iarăși a întărit cetatea cea acum clătită și povârnită.

Cu postul a intrat Daniil în groapa leilor și a umblat printre fiarele cele grozave, ca printre niște oi. Cu postul au intrat cei trei tineri în cuptorul cel înfocat din Babilon și au petrecut mult timp în flacări. Iată rodirile cele mărite ale postului!

Dar vei zice poate: postul slăbește trupul. Dar ascultă ce zice Sf. Scriptură: „cu cât mai mult se va strica omul nostru cel dinafară, cu atât mai mult cel dinlăuntru se înnoiește din zi în zi“. (2 Cor. 4, 6). Afară de aceasta, dacă vei cumpăni lucrul mai cu deamănuntul, vei afla că postul este chiar folositor sănătății. Intrebă pe doctori, și ei vor spune că cumpătarea și înfrânarea e mamă a sănătății, pe când din îmbuibare și din viața desfătăată provin mii de bõale. Acestea sunt niște pâraie otrăvite, care ies dintr'un isvor otrăvit și vatămă atât sănătatea trupului cât și a sufletului.

Așa dar, să nu ne înfricoșăm de post, care ne eliberează de nenumărate răutăți. Eu nu zic aceasta fără temei, ci pentru că știu că unii se tem de post ca de un tiran cumplit și prin aceasta, ei înșiși se

vatămă pe sine prin înbuibare și necumpătare. Eu, deci, zic și vă îndemn, ca să nu pierdeți prin desfătare și beție folosul ce aduce postul. Când cineva pentru stricarea de stomac trebuie să ia doctorie, dar mai întâiu își încarcă stomacul cu mâncări nesănătoase, atunci el, deși simte amărăciunea doctoriei, nu are nici un folos de ea. Tocmai așa se întâmplă cu tine, când înainte de a începe postul, mai întâiu te umpli cu mâncare și cu beătură, și apoi a doua zi primești doctoria postului. Tu simți atunci numai neplăcerea, dar n'ai niciun folos dela dânsa, fiind luată toată puterea doctoriei prin necumpătarea cea săvârșită de tine. Când tu, însă, vei lua doctoria postului cu cumpătarea trupească și cu treziva sufletească, ea va putea curăți multe din păcatele tale cele vechi. Așa dar, să nu intrăm în post beți și amețiți și să nu trecem dela post iarăși la beție, ca să nu se întâmple cu noi ceea ce se întâmplă și sufletului nostru, dacă, el la începutul și la sfârșitul postului, se învăluie în norul necumpătării și al beției. Acei cari se luptă cu fiarele sălbatice păzesc și învălesc în tot chipul cu puțință membrele cele de căpetenie. Asemenea fac acum mulți oameni în fața postului. Ei privesc postul ca pe o fiară sălbatică, cu care trebuie să se lupte și, deci, se înarmează cu înbuibarea, se învăluie cu lăcomia și așa așteaptă venirea postului, care totuși nu este sălbatic și înfricoșat, ci are înfățișare blândă și lină. Dacă întreb pe vreunul: „dece te îmbeți tu astăzi“, el zice: „pentru că mâine am să încep postul“. Inșă spuneți, nu este aceasta oare o nebulie înfricoșată, de a voi să înceapă cu suflet necurat, această mărită îndeletnicire la fapta cea bună?

(Sf. Ioan Hrisostomul).

Informațiuni

● † **Nicodim, Patriarhul României** a încetat din viață, Vineri 27 Febr. în vârstă de 83 ani. Trupul neînsuflețit a fost îmbrăcat în odăjdii și depus în sala Tronului Patriarhal, unde P. S. Episcop Iosif, delegat cu treburile patriarhicești și P. S. Arhiepiscop Pavel, înconjurați de un sobor de preoți au oficiat un trisaghion, la care au asistat mai mulți preoți din Capitală și câțiva membri din familia Patriarhului Nicodim. În tot cursul nopții au veghiat la căpătâiul Patriarhului Nicodim preoții slujitori ai Sf. Patriarhii. Trupul defunctului a fost depus apoi în catedrala Sf. Patriarhii, după ce P. S. Episcop Iosif Gafton, asistat de un sobor de preoți, a oficiat un trisaghion, în prezența Dlui Ministru al Cultelor Stanciu Stoian, a P. C. S. Dr. I. Vască Secretar General la Culte și a unei numeroase asistențe de monahi, preoți și credincioși. În catedrală a început îndată un imens pelerinaj de credincioși, pentru a

defila în fața catafalcului marelui defunct. Se remarcă și pelerini evrei, care l-au cunoscut personal pe Patriarhul Nicodim. Inmormântarea se va face după reîntoarcerea în țară a Dlui Prim-ministru Dr. P. Groza, când trupul defunctului va fi depus în criptă, lângă cel al primului Patriarh Miron, în catedrala patriarhală. Până la alegerea noului Patriarh, atribuțiile patriarhicești vor fi exercitate de I. P. S. Mitropolit Iustinian al Moldovei.

● **In Monitorul Oficial** Nr. 15 din 19 Ianuarie 1948 a apărut Legea Nr. 5 prin care s'au modificat noii articoli din Codul Penal. Reproducem spre știrea și orientarea fraților preoți și a cântăreților bisericești art. 327 și 327 bis. din noul Cod.

Art. 327. Comite delictul de instigare publică acela care, prin orice mijloace, instigă direct publicul la nesupunere către legi sau către autoritățile constituite și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 2-5 ani și amendă dela 2.000 la 10.000 lei; acela care instigă la ură contra unei naționalități, confesiune sau rase se pedepsește cu închisoare corecțională dela 1 lună la 6 luni și amendă dela 2-5000 lei.

Art. 327 bis. Acela care prin viu grai, prin scris sau prin alte mijloace de manifestare, atinge în orice mod, pe motiv de rasă, limbă, cult sau religie, onoarea sau prestigiul unei naționalități, conlocuitoare sau unei persoane, comite delictul de injurie rasială și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 6 luni la 2 ani și interdicție corecțională dela 6 luni la 2 ani.

La fel se pedepsește și acela care aplică sau contribuie la aplicarea unor tratamente diferențiere pe temeiul de rasă, limbă religie sau naționalitate cu ocazia angajării în funcțiuni publice sau particulare sau în exercitarea unor asemenea funcțiuni, precum și în ori ce alte împrejurări. (Din „Legea Românească“ No. 3-4).

● **Noul redactor al „Foi Diecezană“** din Caransebeș este Păr. *Virgil Turcan*, profesor la Academia de Teologie. Nădăjduim că și sub conducerea Păr. V. Turcan, revista își va păstra vechea ținută serioasă și demnă.

● **A intrat sub tipar** primul din cele 12 volume ale *Bibliei comentate*, de Prof. *Lopuhin*, în traducerea românească a defunctului Patriarh Nicodim. Primul volum numără peste 600 pagini. Așteptăm cu nerăbdare tipărirea volumelor, care vor îmbogăți literatura noastră teologică și vor aduce o neprețuită contribuție științei teologice românești relativ săracă în acest teren. Regretăm însă de a nu avea traduse decât 3 v.l.

● **Noul rector al Academiei de Teologie** din Caransebeș este I. P. C. S. Arhim. Dr. L. Busuioac, numit în această calitate în urma demisiei fostului rector P. C. Prot. Dr. Z. Munteanu, profesor la acea Academie.